

Hallintasuunnitelma haitallisten vieraslajien torjumiseksi – yhteenveto suunnitelmaehdotuksesta annetuista lausunnoista

- MMM pyysi lausuntoja ehdotuksista:
  - haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmaksi;
  - haitallisten vieraslajien tahattomia väreilyä koskevaksi toimintasuunnitelmaksi
- Ehdotukset koskivat EU:n vieraslajiluetteloon 3.8.2016 otettuja lajeja
- Lausuntoaika 26.4 - 19.6.2017
- Lausuntopyynnön jakelu: ks. dia 10
- 33 lausunnonantajaa: ks. dia 11

Hallintasuunnitelmaehdotus – yhteenveto lausunnoista

Yleisiä näkemyksiä suunnitelmista 1/3

- Ehdotetut suunnitelmat tarpeellisia ja toimenpiteet kannatettavia, priorisointi järkevää
  - Käytännön toteutumisen varmistamiseksi ja toimien kustannusten hahmottamiseksi tarvitaan konkreettisempaa määrittelyä toimien toteutustavasta.
  - Aktiivista tutkimusta ja seuranta jatkettava, jotta ennakointi on mahdollista.
  - Elinkeinoihin liittyvät toiminnot jatkettava ennallaan.
  - Seurattava, johtavatko toimenpiteet käytännön toimiin kentällä.
- Toivotaan vastaavaa suunnitelmaa kansallisen luettelon lajeista, ml. systemaattiset torjunta- ja tiedotuskampanjat.
- Toimenpiteiden toteuttaminen vaatii organisoitua yhteistyötä julkisen, yksityisen ja järjestösektoreiden välillä, vastuuta tulee jakaa laaja-alaisesti yhteisöille ja kansalaisille.
- Resurssit olemattomat – Lyhytaikaisia hankkeita; rahoitusmekanismien ja kannustimien kehittäminen ratkaisevassa asemassa.

Hallintasuunnitelmaehdotus – yhteenveto lausunnoista

Yleisiä näkemyksiä suunnitelmista 2/3

- Tärkeää turvata tutkitun tiedon saatavuus sekä koulutuksen ja opetuksen tarjoama yleinen tietoisuus asiasta
  - **Lisätään vieraslajiasia luonnonvara-alan, erityisesti ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmiin**
- Toimenpiteet kohdistuvat pääasiassa jättiputkiin, mutta toimet pitäisi ulottaa myös muihin lajeihin kuten lupiiniin, kurturuusuun ja jättipalsamiin.
- Supikoira ja minkki mukaan luetteloon; tällöin myös lievennyksiä metsästyslakiin ja pyyntivälineisiin, ml. vapaa keinovalon käytön salliminen pyynnin helpottamiseksi. Kultashakaali ja valkohäntäkauris luetteloon.
- Lajihavainnoista ajankohtainen tieto portaaliin, ja salasanan taakse yksityiskohtaista lisätietoa viranomaisia varten.
- Kattavan valistuksen lisäksi tarvitaan testattuja toimintamalleja, ml. kaikki lajin hävittämisen eri vaiheet.
- Vieraslajien torjunnassa tulee ensisijaisesti käyttää muita kuin kemiallisia menetelmiä.

Hallintasuunnitelmaehdotus – yhteenveto lausunnoista

Yleisiä näkemyksiä suunnitelmista 3/3

- Tahattomia leviämistä koskeva toimintasuunnitelma:
  - Laivaan itse siirtyvien lajien osalta ehdotetut alustarkastukset epärealistinen ja hyödytön toimenpide; tulisi korvata aluksen henkilökunnan informoimisella ongelmasta ja keinoista itse estää lajien siirtyminen. [ei sisälly ensisijaisiin toimenpiteisiin, joissa vastuu- ja yhteistyötahot sekä aikataulut määritelty]
  - IMO:n painolastivesiyleissopimuksen noudattamista valvoo Trafi ja tarkastuksen osa-alueet sovittu satamavaltiotarkistuksissa; nämä voidaan haluttaessa kirjata toimintasuunnitelmaan, tai velvoitteet poistaa kokonaan, muita päällekkäisiä tms. vaatimuksia ei voida toteuttaa.
  - Alusten rungonpuhdistukseen ei säädettyjä velvoitteita; voisi poistaa toimintasuunnitelmasta. [ei sisälly ensisijaisiin toimenpiteisiin, joissa vastuu- ja yhteistyötahot sekä aikataulut määritelty]
  - Uusia tekstimuotoiluja kappaleisiin 2 ja 3 kohdassa Ensisijaiset toimenpiteet.

Hallintasuunnitelmaehdotus – yhteenveto lausunnoista

Puuttuvia toimenpiteitä

- Toimenpiteiden toteuttajaksi nimetään päävastuutaho; käynnistää, koordinoi, kutsuu yhteistyökumppanit. Voimavarat varmistettava.
- Tarvitaan lisätutkimusta ja selvitys toimenpiteistä myös muiden potentiaalisesti leviävien lajien osalta (hallintasuunnitelman ryhmään 2 kuuluvat).
- Biologisen torjunnan keinoja jo tiedossa joidenkin lajien osalta (mm. jättipalsami).
- Vieraslajilakia tulisi täydentää ympäristöjärjestöjen vireillepano- ja muutoksenhakuoikeudella.
- Vieraslajijätteelle ja –maa-ainekselle maksuttomat vastaanottopaikat jokaiseen kuntaan.
- Metsien terveyttä uhkaavat vieraslajit otettava huomioon.
- Kansallisen seurantajärjestelmän tunnettavuutta syytä parantaa.
- Kunkin kunnan ja kaupungin sivuille vieraslajiohjeistusta.
- Jättiputkien hävittämiseen ylijäämämaiden vastaanoton yhteydessä koetoimintalupien jatko eväty.

Hallintasuunnitelmaehdotus – yhteenveto lausunnoista

Muu kustannustehokas vieraslajien torjunta

- Portaalin entistä tehokkaampi hyödyntäminen; yhteistä tiedotemateriaalia, valmiita ohjepohjia ja neuvontamateriaalia kaikkien käyttöön, kuntia varten ”ohjepankkeja”.
- Viestinnän ja valmennuksen kautta ”suuret massat” mukaan ennaltaehkäisevään työhön.
- Luodaan uusi ”vieraslajiturvallisten” tuotteiden, palveluiden ja toimijoiden sertifiointijärjestelmä; tulot käytettäisiin kartoitus-, tutkimus- tai torjuntahankkeisiin.
- Torjuntatoimenpiteiden oikein kohdistamiseksi arvioidaan vieraslajien aiheuttamat taloudelliset tappiot, vaikutukset ja riskit.
- Luodaan verkosto vieraslajeja sisältävien massojen käsittelypaikoiksi; tällä hetkellä ao. ympäristölupia tällaiselle toiminnalle on hankala saada eikä vastaanottopaikkoja voi kehittää.

Hallintasuunnitelmaehdotus – yhteenveto lausunnoista

Lisäksi muita tahoja ja toimijoita vieraslajien torjuntaan 1/3

- Evira tuntee mm. biologisen torjunnan keinoja (kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain toimivaltainen viranomainen)
- Työllistämishankkeiden hyödyntäminen vieraslajien torjunnassa; yhteistyömahdollisuus TEM:n kanssa. Ml. yritykset ja yhtiöt.
- Lisätään maa-, metsä- ja puutarhatalouden etujärjestöt ja neuvontaorganisaatiot mukaan vastuu- ja yhteistyötahoihin.
- Lisätään akvaario-, lemmikkieläin- ja kalastustarvikekaupat vastuu- ja yhteistyötahoihin.
- Tulevien maakuntien ja Luovan roolit ja tehtävät mukaan toteutukseen.
- Vieraslajien hallintaan mukaan erilaiset harrastajaryhmät, kuten metsästäjät, kalastajat ja partiolaiset.

Hallintasuunnitelmaehdotus – yhteenveto lausunnoista

Lisäksi muita tahoja ja toimijoita vieraslajien torjuntaan 2/3

- Tärkeitä yhteistyötahoja vieraslajijätteen käsittelyn osalta kuntien (ja tulevien maakuntien) jätehuoltolaitokset sekä Viherympäristöliitto.
- Yhteistyöhön torjunnassa luonnon monimuotoisuutta edistävät järjestöt, omakoti- ja vapaa-ajanasujien etujärjestöt, kyläyhdistykset, oppilaitokset ja koulut, ekosysteemipalveluista hyötyvät yritykset,...
- Tielaitoksen torjuntavastuulle tieosuuksilta myös laajemmalle levinneet lajit.
- Maatalousyrittäjille markkinarako vieraslajitorjunnassa.
- Suomen riistakeskuksen asiantuntemus ja osaaminen mukaan riistalajeihin verrattavien oravalajien ja muiden vastaavien lajien torjuntayhteistyöhön. Viestintä- ja koulutusmahdollisuus riistakeskuksen kautta yli 300 000 metsästäjälle. Ehdotus: Ely-keskusten ja riistanhoitoyhdistysten paikalliset sopimukset (ks. suurriistan virka-aputoiminta)

Hallintasuunnitelmaehdotus – yhteenveto lausunnoista

Lisäksi muita tahoja ja toimijoita vieraslajien torjuntaan 3/3

- Tiedotukseen, valistukseen ja torjuntaan mukaan paikallisia toimijoita, kuten kotiseutu-, liikunta-, ulkoilu-, luonto- ja nuorisjärjestöt.
- Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusliitto mukaan yhteistyötahoihin viestintään ja opastukseen vapaa-ajankalastajille.

Hallintasuunnitelmaehdotus – yhteenveto lausunnoista

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta:

- Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
- Ely-keskukset (kaikki)
- Espoon kaupunki
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- Helsingin kaupunki
- Hämeenlinnan kaupunki
- Kalatalouden keskusliitto
- Kouvolan kaupunki
- Kuntaliitto
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Liikennevirasto
- Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
- Luonnontieteellinen Keskusmuseo Luomus
- Luonnonvarakeskus
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Metsähallitus
- Metsäteollisuus ry
- Metsäteollisuus ry
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Opetushallitus
- Puutarhaliitto ry
- Puutarhaliitto ry
- Rudus Oy
- Rudus Oy
- Senaatti-kiinteistöt
- Suomen Akatemia
- Suomen ammattikalastajaliitto ry
- Suomen eksoottisten eläinten harrastajayhdistysten liitto ry
- Suomen Lemmikkiliitto ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen riistakeskus
- Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö ry
- Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö ry
- Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö ry
- Suomen ympäristökeskus
- Tulli
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
- Vantaan kaupunki
- Viherympäristöliitto ry
- Ympäristöministeriö

Hallintasuunnitelmaehdotus – yhteenveto lausunnoista

Lausunto saatiin seuraavilta tahoilta:

- Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
- Ely-keskus, Etelä-Pohjanmaa
- Helsingin kaupunki
- Kalatalouden keskusliitto
- Kuntaliitto
- Liikennevirasto
- Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Rudus Oy
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen riistakeskus
- Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö ry
- Suomen ympäristökeskus
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
- Muut lausunnonantajat: Grönqvist Kari, Haka Jorma, Häkkinen Raimo, Järvelä Jorma, Lintermo Lassa, Mononen Jyri, Nieminen Jenni, Paunila Sakari, Pasanen Kai-Petteri, Perälä Aki, Pitkäjärvi Sakari, Pohjola Ville, Rannila Jukka, Rytönen Teemu, Salo Hannu, Savolainen Mikko, Suurtalo Tuomas, Tuominen Markku

